

Två böcker om särbegåvning och stöd till särbegåvade barn

Två böcker om särbegåvning som kan ge fördjupad kunskap framför allt om vilka stödåtgärder som behövs i det svenska samhället till de särbegåvade barnen.

Se mig som jag är. Om särbegåvade barn i skolan, är en bok av Camilla Wallström (Studentlitteratur, 2012). Boken tar upp frågor som vad är särbegåvning? Hur känner vi igen särbegåvade barn? Hur kan skolan stötta och stimulera dessa barn? Vad skiljer särbegåvade elever från högrepresterande elever? Livsberättelserna i boken ger den liv och tyngd. En till två procent av befolkningen finns i den här gruppen.

Många far illa i samhället och betraktas fr. a. under uppväxten som obstinata, udda och obegåvade. Den definition som används på särbegåvade: "Den är särbegåvad som kontinuerligt förvånar både kunskapsmässigt och tillämpningsmässigt genom sin osedvanliga förmåga i ett eller flera avseenden". Områden där större prestationer kan ses är: allmän intellektuell förmåga, specifik akademisk begåvning, kreativt eller produktivt tänkande, ledarskapsförmåga, förmåga inom konst och musik, psykomotorisk förmåga. Några gemensamma drag är brådmogenhet t ex de läser eller spelar instrument vid 2-3 års ålder, Envisas med att gå i egen takt många gånger också med nyfikenhet, kreativitet och egna lösningar på problem, och en rasande iver att behärska med ett intensivt intresse för

olika områden.

Det här kan ge upphov till svårigheter i kamratrelationer. Många av barnen blir mobbade. Men många möts inte av relevanta utmaningar i skolan utan upplever den som tråkig och på sikt kan upplevelserna medföra ett livslångt utanförskap. I boken ges flera exempel på detta. Det ges också många exempel på åtgärder som kan förbättra för dessa barn. I jämförelse med andra länder ligger enligt författaren Sverige långt efter vad gäller att upptäcka och genomföra stödjande åtgärder för dessa barn. I Tyskland finns lagstiftning med särskilda villkor för begåvade barn. Bland de nordiska länderna är Danmark det land som utvecklat mest genomtänkt stöd inom skolsystemet till särbegåvade barn. Det gäller för övrigt också stöd till barn med funktionsnedsättning.

Att se och möta begåvade barn. En vägledning för lärare och föräldrar av Franz J. Mönks och Irene H Ypenberg. (Natur och Kultur 2009, en översättning från Nederländerna). Mönks är professor vid Radbouduniversitetet i Nijmegen och en ledande internationell forskare vad gäller särbegåvning hos barn. Ypenberg är författare som fokuserat särbegåvade barn och deras livsvillkor.

Boken är uppbyggd runt en modell som innefattar sex faktorer. Tre personlighetsdrag; hög intellektuell förmåga, motivation och kreativitet. Dessa

samspelar med tre sociala områden; familj, skola och vänner. När dessa sex faktorer samspelar på ett bra sätt kan hög begåvning komma till uttryck i särskilda prestationer eller anmärkningsvärda handlingar. Faktorerna diskuteras och intelligens åskådliggörs med sju olika uttryck; verbal-lingvistisk, logisk-matematisk, visuell-spatial, musikalisk-rytmisk, kroppslig-kinetisk, interpersonell och intrapersonell. Det finns olika former av begåvning som visar sig huvudsakligen inom fyra områden: 1. Områden för mentala förmågor, för intellektuella prestationer. 2. Det kreativa och produktiva området. 3. Det konstnärliga området, inom bild- och

scenkonst samt musiken. 4. Det sociala området, varvid avses ledarskapskvalitet. I boken diskuteras sedan hur man upptäcker individer med någon av dessa begåvningar och utvecklar stöd både inom och utanför skolan. Den här boken är mer djupgående än den ovan kommenterade. Men de kompletterar varandra då den första bygger mer på fallbeskrivningar och den andra har ett teoretiskt perspektiv.

Bo J A Haglund
Professor och redaktör
bo.haglund@ki.se

Förslag på resurser, litterära och web-baserade

Rekommenderad litteratur

- Fitzner, T., & Stark, W. (Hrsg.). (2004). Genial, gestört, gelangweilt? ADHS, Schule und Hochbegabung [Genial, störd, uttråkad? ADHD, skola och särbe-gåvning]. Weinheim, Tyskland: Beltz Verlag.
- Mendaglio, S. (Ed.). (2007). Models of counseling gifted children, adolescents, and young adults. Waco, TX: Prufrock Press.
- Neville, C. S., Piechowski, M. M., & Tolan, S., S. (2013). Off the charts. Asynch-rony of the gifted child. Unionville, NY: Royal Fireworks Press.
- Pfeiffer, S. I. (Ed.). (2008). Handbook of giftedness in children. Psycho-educatio-nal theory, research, and best practices. New York: Springer.
- Preckel, F., Schneider, W., & Holling, H. (Hrsg.). (2010). Diagnostik von Hochbe-gabung [Särbe-gåvningens diagnostik]. Göttingen, Tyskland: Hogrefe Verlag.
- Webb, J. T. (2013). Searching for meaning. Idealism, bright minds, disillusion-ment, and hope. Scottsdale, AZ: Great Potential Press.

Web-baserade resurser

- Hoagies (Australien): <http://www.hoagiesgifted.org/>
ICBF (Tyskland): <http://www.icbf.de/en/>
CBO (Nederländerna): <http://www.ru.nl/its/cbo/>
DGhK (Tyskland): <http://www.dghk.de/>

Specialiserade och internationella organisationer

- European Council for High Ability (ECHA): <http://www.echa.info/>
Supporting Emotional Needs of the Gifted (SENG): <https://www.sengifted.org/>
World Council for Gifted and Talented Children (WCGTC): <http://www.world-gifted.org/>